

Regionaal programma

Sluitende aanpak voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie in Noord- en Midden Drenthe 2020-2024

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Actuele beleidscontext
2. Analyse
3. Ambities en streefcijfers
4. Uitgangspunten
5. Routes en maatregelen
6. Regionaal: werkwijze, organisatie en overleg
7. Bekostiging

Bijlage: lijst met afkortingen

Vastgesteld in bestuurlijk overleg 'Jongeren in een kwetsbare positie in NMD', 28 mei 2020

Opgesteld door de kerngroep 'Jongeren in een kwetsbare positie in Noord- en Midden Drenthe'

Samenstelling:

Wim Bakker (voorzitter, RMC-coördinator)

Greetje Dijkers (contactschool Drenthe College)

Peter Killestijn (werk en inkomen, WPDA)

Renate Schenk (directeur samenwerkingsverband VO 22.01)

(Claire Rellum) (contactgemeente Assen)

Voorwoord

Zo veel mogelijk jongeren met een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt, daar gaan we de komende vier jaar aan werken! Om dit doel te bereiken willen we voortijdig schoolverlaten voorkomen en voor jongeren in een kwetsbare positie goede ondersteuning bieden. Als een startkwalificatie niet haalbaar is, gaan we met de jongere aan de slag om duurzaam werk of een goede dagbesteding te vinden. Deze integrale manier van werken heeft de afgelopen jaren mooie resultaten opgeleverd. In Noord- en Midden Drenthe zijn we landelijk koploper met deze aanpak. Onze ambities blijven onverminderd hoog, ook al beseffen we dat het laaghangend fruit inmiddels is geplukt. Daarbij komt dat er momenteel vanwege de coronacrisis onzekerheid is.

Gelet op de huidige situatie met onzekerheden willen we de resultaten graag continueren. We zien kansen om een kwalitatieve verdiepingsslag te maken met specifieke maatregelen voor bepaalde groepen jongeren. Er is een analyse gemaakt van de huidige aanpak en resultaten op basis van input door de uitvoerende professionals. Er zijn diverse bijeenkomsten gehouden door zowel het samenwerkingsverband VO, het MBO als de gemeenten waarin inhoudelijke inbreng vanuit de professionals werd geleverd. Vanuit deze bijeenkomsten komt naar voren dat er steeds meer sprake is van een integrale aanpak. Bovendien handelen we veel meer vanuit de ondersteuningsbehoefte van de jongere en niet primair vanuit de regels en beleidskaders. Er is waardering voor de onderlinge samenwerking, professionals uit diverse organisaties voelen zich bondgenoten om jongeren in een kwetsbare positie de weg te wijzen en uit te gaan van hun eigen kracht. Op dit stevige fundament bouwen we voort. Dit doen we samen met werkgevers die bij de uitwerking van projectplannen, stages, leerwerkplekken en beroepsbegeleidende routes nauw betrokken worden.

In de afgelopen maanden is gewerkt aan het voorliggende programma. Op basis van het programma wordt een subsidie-aanvraag ingediend bij het Ministerie van OCW om uitvoering te kunnen geven aan de maatregelen. De maatregelen zijn aanvullend op het werk dat scholen, gemeenten en werkpleinen/sociale diensten sowieso leveren. De kerngroep met vertegenwoordigers van de RMC-contactgemeente Assen, de contactschool Drenthe College, WPDA en het samenwerkingsverband 22.01 VO heeft het programma voorbereid en voorgelegd aan het beleidsoverleg 'Jongeren in een kwetsbare positie, onderwijs-participatie'.

Tijdens het vormgeven van het voorliggende programma werden we geconfronteerd met de coronacrisis die gevolgen zal hebben voor de arbeidsmarkt. We merken nu al dat jongeren werkzaam in bepaalde sectoren direct gevolgen ondervinden van de coronacrisis. Als daar aanleiding voor is, zullen we de activiteiten binnen de kaders van het programma tussentijds bijstellen.

Het programma is als volgt opgesteld: we starten met de actuele beleidscontext en schetsen in een analyse de belangrijkste opbrengsten van de consultatie van professionals en de feitelijke gegevens uit eigen onderzoek. Vervolgens beschrijven we ambities, streefcijfers en uitgangspunten. Het programma wordt concreet gemaakt door de beschrijving van maatregelen. Tenslotte wordt aandacht gevraagd voor overleg en de regionale samenwerking en de bekostiging van de maatregelen.

Kortom, we gaan in de komende vier jaar gezamenlijk aan de slag om alle jongeren in Noord- en Midden Drenthe te stimuleren, ondersteunen en te begeleiden naar een startkwalificatie om zodoende aan een mooie toekomst te werken en hen volwaardig te laten deelnemen aan onze samenleving.

Bob Bergsma, wethouder contactgemeente Assen
Mare Riemersma, lid College van Bestuur, contactschool Drenthe College

1. Actuele beleidscontext

Sinds 2002 is er vanuit het Ministerie van OCW een gerichte aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV). Door middelen beschikbaar te stellen aan scholen in RMC regio's is in de afgelopen jaren met succes gewerkt aan de bestrijding van voortijdig schoolverlaten.

Tot 2016 is er steeds voor een periode van vier jaar subsidie beschikbaar gesteld aan scholen, om samen met partners in een RMC-regio plannen te maken om VSV terug te dringen en oud VSV-ers terug te leiden naar school.

De afgelopen jaren is dit een succesvolle aanpak gebleken. Door een goede verzuimadministratie op scholen, verbeterde communicatie tussen VO en MBO, preventieve inzet van Leerplicht en RMC en samenwerking met zorg is landelijk het aantal VSV-ers teruggedrongen van 75.000 jongeren per jaar naar 22.000.

In 2017 werd de opdracht uitgebreid. Naast blijvende aandacht voor de voorkoming van VSV, moest in RMC regio's een sluitende aanpak komen voor jongeren in een kwetsbare positie van 16 tot 23 jaar komen. Daarbij moesten jongeren uit het Praktijkonderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs in beeld gebracht worden. Hiervoor werden middelen beschikbaar gesteld aan de contactgemeente (Assen) en de contactschool (Drenthe College). Voor de periode 2017 -2020 werd daarvoor een regionaal plan VSV-JIKP (Jongeren in een kwetsbare positie) opgesteld en uitgevoerd.

We ronden momenteel de periode 2017-2020 af en treffen voorbereidingen voor de komende vier jaar. Een belangrijk kenmerk van de gegroeide werkwijze in Noord- en Midden Drenthe is dat steeds meer sprake is van een integrale aanpak. Met integraal wordt in deze context bedoeld dat gewerkt wordt vanuit de jongere (16 tot 23 jaar) en zijn ondersteuningsbehoefte om een startkwalificatie te behalen of zo nodig een passende plek op de arbeidsmarkt te vinden. De samenwerking vanuit het sociaal domein (onderwijs, arbeidsmarkt en zorg) is gegroeid. We doen dit in regionaal verband. Meerdere regio-indelingen zijn aan de orde. In Noord- en Midden Drenthe hebben we te maken met de arbeidsmarktregio, de RMC-regio, de regio passend onderwijs en de jeugdhulpregio die soms verschillende gemeenten betreffen.

Landelijk is een interdepartementaal beleidsonderzoek¹ naar de huidige stand rondom voortijdig schoolverlaten uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt de doelstelling om een startkwalificatie voor zoveel mogelijk jongeren nog steeds actueel blijft maar dat dit doel niet voor alle jongeren is weggelegd. Er is een groep jongeren in een kwetsbare positie van wie de zelfredzaamheid wordt overschat en een startkwalificatie niet altijd haalbaar blijkt.

Een jongere in een kwetsbare positie² (JKP) is een jongere die jonger is dan 23 jaar, en

- die instroomt in of doorstroomt naar een entreeopleiding; of
- die doorstroomt naar een basisberoepsopleiding of die uitstroomt uit het onderwijs en afkomstig is uit:
 - het voortgezet speciaal onderwijs (met uitzondering van leerlingen met een uitstroomprofiel dagbesteding);
 - het praktijkonderwijs;
 - de basisberoepsgerichte leerweg in het vmbo;
 - een leerwerktraject.

¹ Interdepartementaal beleidsonderzoek 'Jongeren met (risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt, zichtbaar en zelfstandig maken, 9-4-2019, Ministerie van Financiën

² Definitie uit de OCW-Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024

Naast de omschrijving van de doelgroep uit de Regeling zien we in Noord- en Midden Drenthe ook jongeren die hoger opgeleid worden soms in een kwetsbare positie. Een specifieke groep die in dit kader aandacht behoeft zijn zg. hoogbegaafden.

Voor al deze jongeren is begeleiding naar (beschut) werk of dagbesteding nodig. Verder geeft het genoemde onderzoek aan dat nog te veel jongeren buiten beeld blijven en zorg voor goede monitoring en signalering aandacht behoeft. Maatwerk en meer aandacht voor duurzame participatie is nodig om meer jongeren op een passende plek te doen functioneren. Het Kabinet³ streeft de komende jaren naar zoveel mogelijk jongeren een goede start op de arbeidsmarkt te laten maken door integrale ondersteuning aan jongeren te bieden, jongeren (16-23 jaar) in beeld te krijgen en te houden en de route naar duurzaam werk te intensiveren voor jongeren in een kwetsbare positie. Aan de bestuurlijke partners in de regio (gemeenten, MBO, samenwerkingsverband VO⁴) wordt gevraagd een regionaal programma⁵ op te stellen waarin op basis van een analyse in de eigen regio streefcijfers worden bepaald.

2. Analyse

De regio Noord- en Midden Drenthe is momenteel kwantitatief landelijk koploper in de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Met een regionaal VSV-percentage van 1,45 % tegenover een landelijk gemiddelde van 2.0 % (2018-2019) doet de regio het goed. We zien goede resultaten maar beseffen dat het laaghangend fruit in de huidige aanpak inmiddels is geplukt. Daarom is het van belang goed in te zoomen op succes- en verbeterpunten voor de komende tijd.

Resultaten: feiten

Een voortijdig schoolverlater (VSV'er) is een jongere tussen 16 en 23 jaar die op 1 oktober niet is ingeschreven bij een onderwijsinstelling en op 1 oktober van het voorafgaande jaar deel uitmaakt van de startpopulatie en geen mbo-2, 3 of 4, havo- of vwo-diploma heeft (dus geen startkwalificatie). Het resultaat met betrekking tot het verminderen van het aantal VSV'ers wordt uitgedrukt in een percentage. De RMC-regio Noord- en Midden Drenthe laat het volgende beeld zien met een landelijke gemiddelde vergelijking over de laatste vier jaar:

Percentage VSV'ers:

	NMD	landelijk gemiddelde
• 2015-2016:	1,0 %	1,7 %
• 2016-2017:	1,3 %	1,7 %
• 2017-2018:	1,2 %	1,9 %
• 2018-2019	1,4 %	2.0 %

³ Kabinetsreactie 'Interdepartementaal beleidsonderzoek', 4-10-2019, Ministeries van OCW en SZW

⁴ Formeel zijn de schoolbesturen de bestuurlijke partners. In regionaal verband is afgesproken dat het swv VO 22.01 namens de schoolbesturen participeert in het bestuurlijk- en beleidsoverleg.

⁵ VSV-brief, 4-11-2019, Ministerie van OCW

Andere belangrijke indicatoren zijn de VSV-jongeren die na een jaar terug naar het onderwijs of werkend (minstens 12 uur per week) blijken te zijn:

	<i>Terug naar onderwijs:</i>		<i>Werkend:</i>	
	NMD	landelijk	NMD	landelijk
• 2015-2016	29 %	35 %	22 %	33 %
• 2016-2017	49 %	26 %	5 %	30 %
• 2017-2018	32 %	25 %	30 %	34 %

Bovenstaande cijfers fluctueren nogal. Soms gaat het in de regio om kleine aantallen die in de uitdrukking van het percentage een vertekend beeld geven. Wat we kunnen afleiden uit de gegevens is dat het aantal VSV'ers over een reeks van jaren in NMD onder het landelijk gemiddelde zit. Wat we eveneens kunnen constateren dat het in NMD behoorlijk lukt om de VSV-jongeren terug naar het onderwijs te begeleiden.

Voor wat betreft het percentage werkende jongeren zonder startkwalificatie zien we een minder positieve trend ten opzichte van de landelijke ontwikkelingen. Enerzijds is dit positief te duiden in relatie tot de onderwijsdeelnamecijfers (de ambitie is immers om jongeren met een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt te begeleiden). Anderzijds spelen ook de economische ontwikkeling en de arbeidsmarktperspectieven van jongeren een rol. Binnen de arbeidsmarktregio Groningen ('Werk in Zicht') worden analyses gemaakt van het arbeidsmarktperspectief voor jongeren in het noorden van het land. Hieruit blijkt dat in bepaalde sectoren ook in het noorden de werkgelegenheid toeneemt en er een disbalans is tussen vraag en aanbod in werk. Dit geldt bv voor zorg en welzijn en ICT. Voor andere sectoren blijkt dat het arbeidsmarktperspectief in het noorden van het land minder gunstig is dan de landelijke ontwikkelingen. Overigens leidt de onzekerheid omtrent de gevolgen van het coronavirus er waarschijnlijk toe dat er nieuwe analyses omtrent het werkgelegenheidsperspectief nodig zijn. Nu al blijkt dat de werkloosheidscijfers oplopen waarbij jongeren die werkzaam zijn in de horeca en seizoenswerk zwaar worden getroffen.

- De RMC-regio presteert goed als het gaat om terugdringen van voortijdig schoolverlaten en terug naar school in vergelijking met het landelijk gemiddelde.
- Percentages hebben een relatief karakter omdat het soms om kleine getallen gaat.
- Gelet op de huidige goede resultaten (laag percentage) omtrent VSV'ers en de onzekere arbeidsmarktperspectieven lijkt consolidatie van de huidige resultaten een realistisch perspectief.

Jongeren zijn goed in beeld

In onze regio zijn alle jongeren tussen 16 en 23 jaar goed in beeld. Dankzij een goede verzuimregistratie op de scholen en de degelijke RMC-registratie (Intergrip en Indigo) zijn alle jongeren administratief terug te vinden. Een enkele keer leidt een verhuizing van een jongere tot een moeilijke tracersing van deze jongere maar alle inspanningen zijn erop gericht om de jongeren in beeld te krijgen en te houden. Dit geldt niet voor de jongeren zonder startkwalificatie tussen 23-27 jaar. De RMC-functie heeft hiertoe geen wettelijke mogelijkheden. Het Kabinet heeft in de eerder genoemde reactie wel een verkenning aangekondigd naar een registratie van deze groep jongeren maar voorsnog zijn er onvoldoende mogelijkheden om in de regionale aanpak hier stappen in te zetten. Dit terwijl uit het eerder genoemde interdepartementaal beleidsonderzoek en de evaluatie in NMD blijkt dat de regionale aanpak zich ook op jongeren tussen 23 en 27 jaar moet richten.

- Jongeren 16-23 zijn goed in beeld.
- Doelgroep 23-27 jaar administratief in beeld brengen.

Oppakken van jongeren en in traject zetten

Tijdens evaluatiebijeenkomsten met professionals die betrokken zijn bij de uitvoering van het huidige VSV-programma bleek onderlinge waardering voor de samenwerking die nodig is om jongeren met een ondersteuningsbehoefte goed te bedienen. Er is sprake van afstemming op schakelmomenten, kortere lijnen. Men weet elkaar te vinden. De preventieve inzet van RMC en WPDA/ sociale diensten wordt gezien en gewaardeerd. De zorg- en ondersteuningsstructuur op de scholen werkt. De samenwerking tussen het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het MBO en WPDA is voortvarend aangepakt en leidt ertoe dat jongeren vroegtijdig in beeld zijn en de begeleiding op tijd begint. Voor de jongeren in een kwetsbare positie zijn diverse routes opgezet die de komende tijd in alle gemeenten in NMD verder uitgerold zullen worden.

- Preventieve aanpak RMC en sociale diensten werkt evenals de ondersteuningsstructuur op de scholen.
- Aanpak Pro/VSO op de rails, uitrollen naar alle NMD-gemeenten.

Afstemming met zorg

De samenwerking met de zorg vraagt om extra aandacht. Veel jongeren kampen met multi-problematiek en dat vraagt om verbinding tussen school, werk en zorg. Er zijn veel aanbieders in de zorg, er is regelmatig onduidelijkheid over de te lopen routes, discussie over 'wie betaalt wat' en vanuit de zorg is niet altijd voldoende verbinding met de scholen of het arbeidsperspectief. Uit de evaluatiebijeenkomsten blijkt een behoefte aan regie in de begeleiding van de jongere en afstemming vanuit verschillende invalshoeken. Bijvoorbeeld als een jongere kampt met een moeilijke thuissituatie, schooluitval en financiële problemen. Het vroegtijdig signaleren van dergelijke problemen, zoals in de pilot 'School als wijk', lijkt te werken.

Om tot verbetering van de afstemming tussen onderwijs en zorg te komen moet enerzijds duidelijk zijn wie het initiatief heeft, anderzijds gaat het om meer daadkracht in de praktijk. In NMD wordt door gemeenten, de samenwerkingsverbanden passend onderwijs (PO en VO) en het MBO gewerkt aan verbetering van de afstemming op basis van de Ontwikkelagenda passend onderwijs-zorg voor jeugd. Geclusterde jeugdhulp is met name relevant voor het speciaal onderwijs, in het kader van voortijdig schoolverlaten gaat het dan om het VSO. Er is een regionale pilot in ontwikkeling waarin wordt onderzocht in hoeverre populatiebesteding van zorg op school (geclusterde jeugdzorg) kan leiden tot minder versnippering in de zorg een bijdrage kan leveren in het terugdringen van de versnippering.

- Minder versnippering in de zorg: o.a. volgen pilot in Assen.
- Helderheid en daadkracht in regie.

Plusvoorziening

Een plusvoorziening is een voorziening ten behoeve van de onderwijsinstellingen in de RMC-regio, die bestaat uit een gecombineerd programma van onderwijs leidend naar het behalen van een startkwalificatie, zorg, hulpverlening en waar nodig arbeidstoeleiding en die wordt aangeboden aan jongeren tot 23 jaar, die zodanig ernstige problemen ondervinden op het gebied van financiën, gezondheid, huisvesting, sociale omgeving of maatschappelijk functioneren dat zij de onderwijsinstelling zonder diploma dreigen te verlaten⁶.

In de huidige VSV-periode is in NMD afgezien van een specifieke fysieke plusvoorziening aangezien er een zeer beperkt budget voor beschikbaar was. Uit de signalen vanuit de gemeenten en ook het onderwijs is op te maken dat in specifieke gevallen tijdelijke opvang en ondersteuning wordt gemist. Inzoomend op het probleem blijkt er wel degelijk een aanbod van tijdelijke opvang is (bv

⁶ Definitie uit 'Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024', 2020, Ministerie van OCW

zorgboerderijen) maar dat de verbinding met het onderwijs wordt gemist en het aanbod versnipperd is waardoor een snelle plaatsing vaak niet lukt. Doelen voor jongeren die in dit ondersteuningsaanbod worden gesteld zijn vaak niet expliciet gericht op terug naar het onderwijs of doorstroom naar de arbeidsmarkt. Inmiddels is via de voorwaarden bij de inkoop van dagbesteding op zorgboerderijen gesteld dat er planmatig gewerkt moet worden aan de terugkeer naar school.

- Het bestaande aanbod voor overbelaste jongeren wordt inzichtelijk gemaakt;
- Nagegaan wordt in hoeverre het huidige aanbod voldoende wordt gebruikt en toereikend is;
- Bij de doorontwikkeling wordt geborgd dat er sprake is van een collectieve aanpak, een mogelijke plusvoorziening wordt gezien vanuit het voorliggend veld.

Aanbod en routes

In de laatste vier jaar is een samenhangend aanbod gerealiseerd om jongeren via diverse wegen terug naar school of naar een plek op de arbeidsmarkt te begeleiden. Uit de evaluatie van de bestaande projecten blijkt dat er diverse projecten voorzien in een behoefte. Tegelijkertijd is er geconstateerd dat voor de volgende VSV-periode scherper vooraf moet worden beschreven welke beoogde resultaten worden nagestreefd zodat de effectiviteit beter kan worden vastgesteld. Tijdens de huidige VSV-periode zijn jongeren in het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, MBO-Entree een specifiekere doelgroep geworden. Voor deze groep jongeren in een kwetsbare positie (JIKP) zijn specifieke routes ontwikkeld die jongeren toe leiden naar onderwijs, arbeid of dagbesteding. Deze routes zijn beschikbaar voor de hele arbeidsmarktregio en ook alle RMC-gemeenten kunnen deelnemen aan deze werkwijze. Wat soms gemist wordt zijn aanloop- of uitlooptrajecten voor jongeren die niet meteen in het regulier onderwijs passen.

- Routes PrO/VSO-Arbeid en Route Entree-Arbeid zijn ontwikkeld en worden uitgevoerd.
- Route MBO2-Arbeid en Route Arbeid-Dagbesteding zijn in ontwikkeling. In Assen is de Route Arbeid-Dagbesteding geïmplementeerd, Tynaarlo en Aa en Hunze volgen. Midden Drenthe ontwikkelt de route Arbeid en Dagbesteding in afstemming met scholen waar vanuit Midden Drenthe veel van de leerlingen naartoe gaan (Hoogeveen en Emmen). Ook de gemeente Noordenveld werkt aan de route Dagbesteding.

Uitstroom: toeleiding en nazorg naar werk en school

Vanuit de sociale diensten van de gemeenten in NMD is de jongere met een ondersteuningsbehoefte om een plek op de arbeidsmarkt te vinden, duidelijk in beeld. Er is sprake van structurele en, zo nodig, langdurige begeleiding door inzet van een life-coach of consultant werk. In NMD is dit de Navigator of de jobcoach (afspraakbanen), beide zijn beschikbaar voor jongeren tot en met 23 jaar. Vanuit het arbeidsmarktperspectief wordt door de sociale diensten de noodzaak van een ondersteunend aanbod voor 23-27 jarigen (die waren opgepakt binnen de afspraken 16-23 jaar maar terugvallen) benadrukt.

- Blijvende inzet van diverse vormen van coaching, waaronder duurzame coaching.
- Begeleiding 23-27 jarigen zonder werk, school, dagbesteding of uitkering, uitbreiden.

Doelgroepen en witte vlekken

De aanpak is nog niet voor iedereen sluitend. Groepen waar zorgen over zijn, zijn jonge statushouders, jongeren met problematische schulden, jongeren in de maatschappelijke opvang, alleenstaande moeders, jongeren met een strafblad, havo-4 leerlingen en taalzwakke jongeren.

Voor de jongeren met een strafblad is het Kabinetsbeleid gericht op afbouw van gespecialiseerde voorzieningen voor deze groep. Gevolg zal zijn dat jongeren met een strafblad vaker in het regulier onderwijs en het VSO hun plek zullen moeten vinden.

De aandachtsgroep taalzwakke jongeren betreffen zowel jongeren met een migrantenachtergrond als jongeren die in Nederland geboren en getogen zijn. De beperkte Nederlandse taalbeheersing

verhoudt zich vaak niet ten opzichte van de intelligentie van de jongere. Als de taalbeheersing wordt verbeterd, neemt de kans op schoolsucces aanzienlijk toe.

Een andere aandachtsgroep betreft havo-4 leerlingen. Vanuit het onderwijs wordt geconstateerd dat er onder deze groep leerlingen relatief veel zg. 'afstromers' zitten die het vervolgens in het vmbo ook niet goed doen. De vo-scholen en het MBO kijken naar mogelijkheden om een meer praktisch gerichte havo-leerweg te ontwikkelen.

Verder zien we een verschuiving van de doelgroepen. Aanvankelijk was er nadrukkelijk aandacht voor jongeren in het Entree-onderwijs. Het Drenthe College heeft een succesvolle aanpak ontwikkeld voor dit onderwijs waardoor er nagenoeg geen uitval meer is in het Entree-onderwijs. Tegelijkertijd zien we binnen het MBO een verschuiving naar uitval in MBO-2 die de te ontwikkelen route MBO2-Arbeid tot een prioriteit maakt. Ook de zg. 'groenpluk' leidt ertoe dat de uitval in MBO3 en MBO4 toe neemt. Deze situatie vraagt om nadere bepaling van de prioriteiten in de sluitende aanpak zoals het verruimen van het aanbod in de beroepsbegeleidende leerweg.

Uit de evaluatie blijkt eveneens dat ouderbetrokkenheid als belangrijke factor wordt gezien in het realiseren van een sluitende aanpak. Alhoewel de jongeren nagenoeg volwassen zijn, blijft aandacht en betrokkenheid van ouders van grote betekenis voor de kansen van deze jongeren.

Tenslotte is als 'witte vlek' uit de evaluatie gekomen dat meer aandacht nodig is voor de vorming van zg. werknemersvaardigheden.

Grensverkeer mbo en speciaal onderwijs

In NMD gaan leerlingen en studenten niet alleen in de RMC-regio naar school. Er is sprake van grensverkeer met Groningen vanuit met name de gemeenten Noordenveld, Aa en Hunze en Tynaarlo. Andersom bezoeken leerlingen van buiten de RMC-regio onderwijs in de regio NMD. Voor het Drenthe College geldt bijvoorbeeld dat 65 % van de ingeschreven studenten woonachtig is in één van de NMD-gemeenten. Dit betekent dat 35 % van de studenten woonachtig is buiten de RMC-regio en onderwijs volgt aan het Drenthe College. De vraag is hoe om te gaan met kosten voor leerlingen/studenten die in een andere regio onderwijs volgen dan wel woonachtig zijn buiten NMD en onderwijs volgen binnen de regio. Eerder heeft een verzoek vanuit RMC-Groningen geleid tot financiële bijdragen vanuit de VSV-middelen, vanuit zowel het onderwijsdeel als het gemeentedeel. Uitgangspunt bij de afweging hoe om te gaan met grensverkeer is 'nee, tenzij'. Het wordt erg ingewikkeld om over alle grensverkeer van studenten uitvoeringsafspraken te maken. Wij, in NMD, zijn verantwoordelijk voor uitvoering van de RMC-taken voor alle leerlingen en studenten die in NMD een onderwijsinstelling bezoeken. Tegelijkertijd willen we oog hebben voor de specifieke situatie omtrent het intensieve grensverkeer vanuit Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo richting Groningen. De intentie is om in redelijkheid en billijkheid met het RMC-Groningen tot afspraken te komen.

Corona

In het voorwoord is reeds een voorbehoud gemaakt omtrent de gevolgen van de coronacrisis. Wat we nu constateren is dat het aantal werkplekken voor bbl'ers afneemt omdat bepaalde sectoren (o.a. horeca) zwaar worden getroffen. Voor de bol-studenten geldt dat het moeilijker wordt om stageplekken te vinden. Vanuit 'Werk in zicht' worden de ontwikkelingen nauwkeurig gevolgd en is er overleg vanuit het MBO met de branche-organisaties.

3. Ambities en streefcijfers

Onze ambities voor de komende vier jaar zijn zowel kwantitatief als kwalitatief. We willen de resultaten die behaald zijn in 2017-2018 behouden. Met een VSV-cijfer van 1,2 % (ten opzichte van

het landelijk gemiddelde van 1,9 %) zijn goede resultaten geboekt. Het wordt een forse uitdaging om deze ambitie te realiseren omdat het laaghangend fruit inmiddels is geplukt. Daarmee bedoelen we dat de preventieve aanpak werkt, onze jongeren goed in beeld zijn, er flinke stappen zijn gezet in de sluitende aanpak door de verschillende routes voor jongeren in een kwetsbare positie stevig neer te zetten en de samenwerking in de ondersteuning sterk is verbeterd. We houden er rekening mee dat door het aantrekken van de arbeidsmarkt de 'groenpluk' een negatieve invloed heeft op de VSV-cijfers. Eveneens is er het besef dat de gevolgen van de coronacrisis van invloed zullen zijn op het realiseren van de ambities.

Om de kwantitatieve ambitie te kunnen realiseren willen we een kwalitatieve verdiepingsslag maken. Dit doen we door vast te houden aan de preventieve aanpak (eerder en breder in de keten) en de focus te richten op specifieke groepen jongeren (statushouders, jongeren met problematische schulden, jongeren in de maatschappelijke opvang, alleenstaande moeders en taalzwakke jongeren).

We, de professionals en bestuurlijke partners in NMD die betrokken zijn bij de uitvoering van het regionaal programma, zetten ons in voor alle potentiële voortijdig schoolverlaters en minder zelfredzame jongeren en begeleiden hen naar een zo zelfstandig mogelijke plaats op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Daarbij blijft het streven om zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt te leiden. Voor bepaalde jongeren in een kwetsbare positie is een duurzame plek op de arbeidsmarkt of in de dagbesteding net zo goed het streven.

De ambities beperken zich niet tot de wettelijke RMC-doelgroep 16-23 jarigen. In de komende tijd willen we voor de groep 23-27 jarigen zonder school, werk, dagbesteding of uitkering, nagaan hoe we deze jongeren beter in beeld kunnen krijgen en wat nodig is in de ondersteuning.

Streefcijfers

In de OCW-regeling 'Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024' worden streefcijfers per RMC-regio gevraagd op basis waarvan activiteiten kunnen worden gesubsidieerd. Landelijk is het doel om het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters tot maximaal 20.000 terug te brengen in 2024 (gemeten in schooljaar 2023-2024).

Uit de analyse en de ambitie in NMD blijkt dat consolidatie van de VSV-cijfers in het schooljaar 2017-2018 een realistisch en haalbaar doel lijkt. Dit leidt tot de volgende streefcijfers in de RMC-regio voor de periode 2020-2024:

- a. 1,2 % VSV'ers (landelijk 1,9 %). In absolute aantallen betreft het 202 jongeren in 2017-2018;
- b. 32 % van de uitgevallen jongeren keert een jaar later terug naar het onderwijs;
- c. 30 % van de uitgevallen jongeren werkt een jaar later minstens 12 uur per week;
- d. Jongeren in een kwetsbare positie monitoren en ondersteunen.

4. Uitgangspunten

We, de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden Drenthe, Noordenveld en Tynaarlo, het MBO (vertegenwoordigd door de contactschool Drenthe College) in Noord- en Midden Drenthe en het voortgezet onderwijs (vertegenwoordigd door het samenwerkingsverband VO 22.01), werken samen op basis van de volgende uitgangspunten in het kader van voortijdig schoolverlaten:

- We rekenen jongeren van 16 tot 23 jaar tot de doelgroep en bieden maximale ondersteuning en het best passend (onderwijs)traject, ongeacht woonplaats;

- We streven naar een startkwalificatie voor zoveel mogelijk jongeren en indien beter, begeleiden we jongeren naar duurzaam (beschut) werk (minstens 12 uur) op de arbeidsmarkt.
- De jongere staat centraal in plaats van de specifieke beleidskaders. We werken zo veel mogelijk vindplaatsgericht en school nabij.
- We werken vanuit de waarden: reguliere inzet is de basis, zo preventief mogelijk, maatwerk is nodig en interventies zijn tijdelijk.
- We werken integraal vanuit alle leefdomenien vanuit onderwijs en de arbeidsmarkt. Inzet van zorg is geen doel op zich maar een middel om het doel te realiseren.
- We zetten jongeren in hun kracht en gaan uit van de eigen verantwoordelijkheid. We bevorderen en ondersteunen jongeren zodat zij regievoerder zijn en blijven.
- We werken zoveel mogelijk preventief om 'zware ondersteuningstrajecten' te beperken.
- We zetten ons in om 'vaste gezichten' voor jongeren te realiseren.
- We zorgen voor een ondersteunend aanbod dat toegankelijk is voor alle jongeren die onderwijs volgen in de NMD-regio.
- We bevorderen uitwisseling van kennis en expertise tussen professionals onderling en bestuurlijke partners in relatie tot besluitvorming.
- We werken samen in de regio en zijn bereid om krachten te bundelen en te komen tot gezamenlijke inzet van professionals en financiële middelen (integrale begroting).
- We kiezen niet voor toekenning van financiële middelen om grensverkeer te faciliteren maar zijn in specifieke gevallen bereid om redelijke uitvoeringsafspraken te maken.

5. Routes en maatregelen

De sluitende aanpak die we nastreven in Noord- en Midden Drenthe richt zich op het halen van een startkwalificatie, voorkomen van voortijdig schooluitval en begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt of dagbesteding. Gemeenten (o.a. leerplicht, RMC en jeugdhulp), scholen (kwalitatief goed onderwijs en ondersteuningsstructuur), samenwerkingsverband VO (afspraken zorgplicht passend onderwijs) en de werkpleinen/sociale diensten (begeleiding jongeren naar arbeidsmarkt) leveren vanuit regulier beleid en specifieke ondersteuning vanuit wettelijke taken hun bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. Daarnaast zijn er aanvullende maatregelen die specifiek vanuit VSV-beleid getroffen worden. We zien de volgende domeinen waarop maatregelen worden ingezet:

- Blijf op school (preventief, gericht op voorkomen van schooluitval);
- Terug naar school (gericht op behalen startkwalificatie);
- Aan het werk (begeleidingsroutes voor jongeren in een kwetsbare positie);
- Begeleiding en monitoring (begeleidingsroutes en volgen jongeren);
- Plusvoorziening (tijdelijke opvang gerelateerd aan onderwijs).

Bij de keuze van de maatregelen en de verdeling van de financiële middelen gaan we uit van de evaluatie van de huidige projecten en zoeken we ruimte voor nieuw beleid op basis van de analyse. Leerpunt uit de werkwijze in de afgelopen jaren is dat bij de aanvraag van projecten vooraf explicieter de beoogde resultaten worden benoemd zodat achteraf de effectiviteit beter kan worden vastgesteld. Er moeten keuzes gemaakt worden omdat het aantal gewenste maatregelen niet in verhouding staat ten opzichte van de beschikbare middelen. Op basis van eerder beschreven uitgangspunten waarbij de prioriteit ligt bij preventie, begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie, de verkenning naar een plusvoorziening en een goede monitoring wordt gekozen voor een

volgende globale verdeling van middelen op basis van het beschikbare budget van resp. contactschool en contactgemeente:

- Blijf op school (25 %)
- Terug naar school (15 %)
- Aan het werk (20 %)
- Begeleiding monitoring JIKP (30 %)
- Plusvoorziening (10 %)

Bovenstaande verdeling is gebaseerd op de huidige praktijk en de prioriteiten zoals benoemd.

Maatregel 1: Blijf op school

Deze maatregel draagt bij aan de doelstellingen om het aantal jaarlijkse nieuwe VSV'ers te verlagen en jongeren in een kwetsbare positie te monitoren en te ondersteunen. Het onderwijs richt zich op de hoofddoelstelling het behalen van een startkwalificatie.

Doelgroep: Nederlandse taal nieuwkomers en taalzwakke leerlingen/studenten:

Activiteiten richten zich op taligheid in het MBO, taalzwakke leerlingen in het voortgezet onderwijs (incl. ISK), NT2-leerlingen, versterken onderwijs in relatie tot omgaan met de culturele achtergrond (en trauma's) van jongeren.

Arrangement leerlingen/studenten op Groninger scholen:

Op basis van een nader te bepalen bestuurlijke afspraak met aanpalende RMC-regio's wordt voorkomen dat studenten, die in Noord- en Midden Drenthe wonen en in andere regio's een onderwijsinstelling bezoeken, uitvallen.

Maatwerkbudget individuele casussen

Met deze activiteit wordt ruimte gemaakt om in specifieke gevallen, inzet van een traject of begeleidingsvorm te faciliteren.

'School als wijk'

De pilot 'School als wijk', uitgevoerd door Vaart Welzijn op het Drenthe College en Terra in Assen, is gericht op het voorkomen van schooluitval door vroegsignalering. De pilot loopt af in 2020. Op basis van een evaluatie van de pilot vindt besluitvorming plaats over een mogelijke voortzetting.

Maatregel 2: Terug naar school

Deze maatregel draagt bij aan de doelstellingen om het percentage jongeren terug naar school te vergroten en jongeren in een kwetsbare positie te monitoren en te ondersteunen.

Bbl-route voor 'groenpluk'

In navolging van de afspraken tussen de branche-organisaties, MBO-raad, VNG en JOB zijn gemaakt wordt nader uitgewerkt hoe jongeren die zonder startkwalificatie aan het werk zijn gegaan alsnog toegeleid kunnen worden naar beroepsbegeleidende leerweg zodat een startkwalificatie alsnog behaald kan worden.

Oud-VSV'ers een jaar later

Jongeren die zonder startkwalificatie van school gingen en nu werken, worden na een jaar benaderd. Zo mogelijk wordt, in overleg met de werkgever, nagegaan in hoeverre het behalen van een startkwalificatie naast het werk (zoals een bbl-route) haalbaar is.

(voor- en neven) schakelprogramma's

Het betreft een gericht aanbod voor alle jongeren die (nog) niet, en/of niet meer, passen binnen een reguliere inschrijving en toe geleid moeten worden naar een (nieuwe) kwalificerende beroepsroute.

Maatregel 3: Aan het werk

Deze maatregel draagt bij aan de doelstellingen om het percentage jongeren naar werk te vergroten en jongeren in een kwetsbare positie te monitoren en te ondersteunen.

Begeleiding naar werk

Het betreft een geschakeerd aanbod van allerlei vormen van loopbaancoaching, jobcoaching, trajectbegeleiding, inzet van consultants werk, oriëntatie-assessments en begeleiding op route uitgevoerd door de sociale diensten, Drenthe College en MBO-Terra.

Nieuwkomers en inburgeraars

Hier gaat het om ondersteunende activiteiten waarbij aspecten van cultuur, trauma's en taal centraal staan. Een programma als DAAT behoort tot deze activiteiten. Focus ligt op de ISK en praktijkonderwijs.

Werknemersvaardigheden leren

Het betreft uitwerking van de behoefte om jongeren vaardigheden te leren die nodig zijn om als werknemer aan de slag te gaan.

RMC-trajectbegeleiding voor jongeren in een kwetsbare positie

Eén specifieke trajectbegeleider wordt gefaciliteerd om jongeren met een bredere ondersteuningsvraag (soms multi-problematiek) specifiek te begeleiden.

Digitale volgsystemen

Er zijn momenteel volgsystemen en ICT-oplossingen die gericht zijn op doorlopende leerlijnen en adequate overdracht van informatie bij de overstap VO-MBO en andere relevante overstapmomenten (o.a. LOB). Daarnaast zijn veel digitale instrumenten in ontwikkeling zoals ePortfolio.

Aandacht voor meerdere leefdomeinen

De Navigator, de toekomstcoach of de life-coach, zij allen bieden zo nodig langdurige ondersteuning om een jongere te begeleiden.

Maatregel 4: monitoring en registratie

Deze maatregel draagt bij aan de doelstelling om een sluitende aanpak te realiseren door de aanpak en begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie te registreren en te volgen.

Extra faciliteren RMC-administratie

De uitbreiding van de doelgroep 'jongeren in een kwetsbare positie' heeft geleid tot een grotere belasting voor de RMC-registratie. Door deze activiteit wordt bijgedragen aan een degelijke en zorgvuldige registratie.

Intergratie praktijkonderwijs en VSO, VO-MBO en MBO-MBO

Met Intergratie wordt een doorstroomdossier voor leerlingen gevormd. In dit dossier is informatie terug te vinden over alles wat nodig is voor een soepele overgang en start op een vervolgschool. Er zijn diverse modules. Uitbreiding naar VSO-praktijkonderwijs is gewenst.

Verkenning mogelijkheden monitoring 23-27 jarigen zonder startkwalificatie

In navolging van de verkenning die het Kabinet momenteel uitvoert om meer zicht te krijgen op jongeren tussen de 23 en 27 jaar zonder startkwalificatie wordt nagegaan welke concrete mogelijkheden er liggen om deze (niet-wettelijke) doelgroep toch in beeld te krijgen.

Onderzoek gevolgen coronacrisis

De samenwerkende sociale diensten doen in samenwerking met het MBO momenteel onderzoek naar de arbeidsmarkteffecten van de coronacrisis. Op basis van verzameling van data worden de gevolgen in beeld gebracht en vindt duiding plaats ten aanzien van de verschillende beroepsgroepen. Een eerste inschatting is dat voor de MBO-niveau's 1 en 2 de gevolgen fors kunnen zijn, bv ook met betrekking tot het vinden van een stageplek. Er wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van wijziging van het programma als hiervoor aanleiding is.

Maatregel 5: plusvoorziening

Deze maatregel draagt bij aan de doelstelling om een voldoende aanbod te realiseren voor overbelaste jongeren die tijdelijk niet volledig deel kunnen nemen aan het onderwijs maar wel een perspectief op een startkwalificatie hebben. Het gaat om voorkomen van intern onnodige afstroom en behoud van deelname aan het onderwijs.

Het huidige aanbod geldt als startpunt voor de verkenning naar een plusvoorziening. Eerst wordt het bestaande aanbod voor overbelaste jongeren inzichtelijk gemaakt. Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre het huidige aanbod toereikend is en voldoende gebruikt wordt. Als blijkt dat een doorontwikkeling nodig is, wordt er gekozen voor een collectieve aanpak in het kader van versterken van het voorliggend veld.

6. Regionale samenwerking: werkwijze, organisatie en overleg

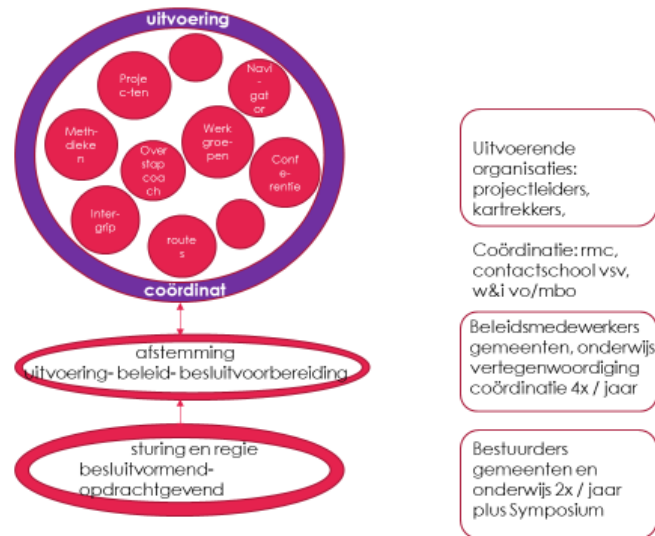
Bij de uitvoering van het regionaal programma zijn veel partners betrokken. In NMD is steeds meer sprake van een integrale aanpak vanuit diverse domeinen. Er is gekozen voor een overlegstructuur waarbij gemeenten, MBO en samenwerkingsverband VO elkaar zowel op beleidsniveau als bestuurlijk niveau ontmoeten. Deze overlegstructuur zetten we de komende tijd voort. Dit betekent dat vier keer per jaar een ambtelijk beleidsoverleg (NMD-gemeenten, samenwerkingsverband VO en MBO) wordt gehouden en er twee keer per jaar een bestuurlijk overleg (wethouders onderwijs en jeugdhulp NMD-gemeenten, besturen samenwerkingsverbanden PO en VO en het MBO) wordt georganiseerd. Eveneens wordt jaarlijks een regionale werkconferentie over voortijdig schoolverlaten en de begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie gehouden. Het bestuurlijk overleg is op overeenstemminggericht (wettelijke verplichting). Onderwerpen die aan de orde zijn betreffen: voortgang uitvoering regionaal programma voortijdig schoolverlaten, wijziging van ondersteuningsplan VO, actuele beleidsontwikkelingen in de verschillende gemeenten en onderwijsinstellingen en relevantie informatie uit het sociaal domein.

Aansturing van de uitvoering van het regionaal programma wordt belegd bij de kerngroep bestaande uit vertegenwoordigers van RMC-contactgemeente Assen, samenwerkingsverband VO, WPDA en contactschool Drenthe College. De kerngroep heeft het mandaat om projectplannen bij de verschillende maatregelen goed te keuren en VSV-middelen toe te kennen, voor zover deze binnen de kaders van het Regionaal programma passen. De kerngroep informeert het beleidsoverleg regelmatig over de voortgang. Daar waar initiatieven en ontwikkelingen buiten de kaders vallen vraagt de kerngroep het beleidsoverleg om advies.

Het bestuurlijk overleg stelt de kaders vast, te weten het Regionaal programma en de meerjarenbegroting (4 jaar). De kerngroep informeert het bestuurlijk overleg jaarlijks (najaar) over de voortgang op maatregeleniveau: een terugblik op de resultaten en een vooruitblik op de inzet

voor het komende jaar. Er kan op dat moment een gesprek plaats vinden over de koers inclusief eventuele bijstelling.

Efficiënt
georganiseerd:

7. Bekostiging

Dit regionaal programma vormt het kader op basis waarvan een subsidie-aanvraag bij het Ministerie van OCW wordt ingediend door de contactgemeente Assen en de contactschool Drenthe College. De subsidie-aanvraag behelst 2 verschillende geldstromen. Er is een budget A beschikbaar in de vorm van een specifieke uitkering voor de contactgemeente, te weten ongeveer per jaar € 222.824,--. Het budget B wordt aan de contactschool beschikbaar gesteld. Dit betreft € 119.293,-- per jaar voor een periode van vier jaar. Zowel gemeenten als onderwijs hebben projecten benoemd in de gezamenlijke aanpak. Voor de uitvoering van het totale programma worden alle projecten in een totaalaanpak samengevoegd. Er wordt een integrale begroting opgesteld voor de uitvoering van het programma. In deze begroting wordt de afkomst en bestemming van de middelen duidelijk gemaakt aangezien beide organisaties, zowel de gemeente Assen als het Drenthe College eigenstandige financiële verantwoordingslijnen kennen.

Gebruikte afkortingen

BBL	beroepsbegeleidende leerweg
DAAT	dagbesteding, arbeidsintegratie, arbeid en training (DAAT Drenthe)
JKP	jongeren in een kwetsbare positie
JOB	landelijke jongeren organisatie MBO
LOB	loopbaanoriëntatie in het beroepsonderwijs
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
NMD	Noord- en Midden Drenthe
PO	primair onderwijs
PrO	praktijkonderwijs
RMC	regionale meld- en coördinatiefunctie
VMBO	voorbereidend middelbaar onderwijs
VO	voortgezet onderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VSO	voortgezet speciaal onderwijs
VSV	voortijdig schoolverlaten
WPDA	Werkplein Drentsche Aa